

Wat leren we uit de van het ondersteuni

Chaos, onduidelijkheid, onzekerheid, zorgen en een berg frustraties kwamen boven bij het uitlekken van het rapport over de opstart van het ondersteuningsmodel. Niet onlogisch. Het rapport bundelt ervaringen van een korte opstartperiode die in heel wat opzichten niet goed is verlopen. We moeten deze bevindingen analyseren, de vraag stellen hoe het zo fout kon gaan en oplossingen zoeken voor de problemen. We geven een aanzet.

Samenwerken voor de juiste expertise

Ook vóór het ondersteuningsmodel werkten scholen voor gewoon en voor buitengewoon onderwijs samen. Deze samenwerkingen kwamen er op natuurlijke wijze in functie van de noden van leerlingen en personeel en om de juiste expertise in te zetten. Het nieuwe model gaat uit van twee vormen van samenwerking, in netwerken voor de ondersteuning vanuit de types basisaanbod, 3, 7 (STOS) en 9 en tussen scholen voor de types met een kleinere prevalentie (types 2, 4, 6 en 7 auditief). Uit het rapport blijkt dat zo goed als alle scholen buitengewoon onderwijs aansloten bij een ondersteuningsnetwerk. Deze netwerken zijn grotendeels gevormd door scholen van hetzelfde onderwijsnet of waar één net dominant aanwezig is. Meer dan de helft van de gewone scholen zitten in de netwerken in een samenwerking met andere scholen buitengewoon onderwijs dan waarmee ze in het verleden samenwerkten. Logisch dus dat er veel vragen kwamen over de voortzetting van de ondersteuning. Logisch ook dat getwijfeld wordt of samenwerking tussen

scholen onderling, netoverstijgend en los van het ondersteuningsnetwerk mogelijk blijft. Scholen en teams voor gewoon onderwijs moeten de kans krijgen om hun ervaring met deze wijzigingen duidelijk te maken. Voldoet deze nieuwe werkwijze om de juiste ondersteuning te krijgen voor hun leerlingen en personeelsleden? Wat moet beter of anders?

Het COV wijst de overheid op haar plicht om de principes van het ondersteuningsmodel te verduidelijken aan iedereen betrokken in onderwijs. In de stuurgroep dienden we teksten in over hoe dit kan gebeuren. Daar zal instaan dat gewone scholen voor ondersteuning van de types 2, 4, 6 en 7 auditief rechtstreeks beroep kunnen doen op scholen buitengewoon onderwijs los van hun eigen netwerk. Samenwerken in functie van de expertise die nodig is moet centraal staan.

Expertise afstemmen op de noden

Een belangrijke doelstelling van het nieuwe model is er voor te zorgen dat er voldoende en kwaliteitsvolle expertise aanwezig is in de netwerken en de scholen die voor de ondersteuning zorgen. Het rapport bevestigt dat bij de aanwerving van ondersteuners, zeker in het buitengewoon basisonderwijs, rekening is gehouden met de ervaring van de personeelsleden. 95% van de ondersteuners hebben immers gewerkt in het buitengewoon onderwijs de afgelopen 10 schooljaren en de meesten hebben een geldelijke anciënniteit in het onderwijs van minimaal 4 jaar. Maar die cijfers zeggen niets over het soort expertise dat deze personeelsleden opdeden in het buitengewoon onderwijs en of dit de gewenste ervaring is. Ondersteuners geven zelf aan dat ze niet altijd worden ingezet volgens hun verworven expertise en ervaring. Scholen en personeelsleden gewoon onderwijs melden dat de inbreng van de ondersteuners niet overeenstemt met hun verwachtingen. De vraag is dan ook wat we verstaan onder 'de vereiste expertise'? Hebben de partners in de samenwerking daar eenzelfde mening over? Het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op ondersteuning, door iedereen in het samenwerkingsverband en met inbreng van de personeelsleden zelf, is een essentieel element om samenwerking te doen lukken. Vanuit die visie kan er gezorgd worden dat de personeelsleden op de juiste plaats ingezet worden en kan gewerkt worden aan vorming en verdere professionalisering.

Het COV heeft alle partners in de stuurgroep opgeroepen om in de netwerken en samenwerkingsverbanden nu reeds aan de slag te gaan met dit werkpunt. Betrek alle personeelsleden om de nood aan ondersteuning en het antwoord daarop op elkaar af te stemmen. Daarnaast blijft het COV van de overheid bijkomende middelen eisen om degelijke basiszorg en verhoogde zorg in de gewone school te kunnen waarmaken.

opstart ngsmodel?

Correcte informatie geven

Een goede werking staat of valt met communicatie in zijn letterlijke betekenis: met elkaar in verbinding staan. Iedereen die een inbreng deed voor het opstartrapport geeft aan dat het op veel vlakken misgelopen is met de communicatie over het ondersteuningsmodel. Ouders kregen de boodschap dat de bestaande GON-ondersteuning zou verdergezet worden maar hoe dat concreet zou gebeuren bleef een vraagteken. De overheid voorzag ondersteuning voor nieuwe doelgroepen, kleuters type 2 en kinderen type 3, maar hoe konden scholen weten waar deze kinderen zich zouden bevinden. Wie moet dan deze ondersteuning geven? Ook over de andere doelgroepen van de ondersteuning was er grote onduidelijkheid. Heel wat leerlingen met nood aan ondersteuning, ook in de fase van verhoogde zorg, werden aangemeld bij de ondersteuningsnetwerken. De ontgoocheling was groot dat daarvoor geen middelen voorzien zijn in het ondersteuningsmodel. En waar kan je als ouder, personeelslid of school terecht als je vragen hebt over de werking van het ondersteuningsnetwerk? Ook dit zijn zeer terechte vragen die op korte termijn moeten beantwoord worden.

Het COV deed concrete voorstellen voor informatie die moet worden meegedeeld. Zowel de overheid, de ondersteuningsnetwerken als de scholen moeten daar werk van maken, binnen de eigen samenwerkingsverbanden maar ook extern naar ouders en kinderen toe. Deze communicatie moet nog voor de paasvakantie verspreid worden.

Samenwerken in functie van de expertise die nodig is, moet centraal staan.

Omkadering berekenen

Het ondersteuningsmodel introduceert een heel nieuw systeem van omkadering voor de ondersteuning. De eerste jaren gaat dit samen met een overgangsregeling, een waarborgfonds voor het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en een tijdelijke regeling voor de personeelsleden die als ondersteuners werken. De scholen voor buitengewoon onderwijs die in het schooljaar 2016-2017 GON-begeleidingen deden, kregen dezelfde GON-omkadering voor dit schooljaar. Dit moest hen in staat stellen om daarmee alvast ondersteuners aan te werven tegen het begin van het schooljaar. In de praktijk gebeurde dat niet. Er waren nog te veel onzekere factoren: welke scholen treden toe tot het netwerk? Waar zitten de leerlingen nu die recht hebben op deze ondersteuning? Hoeveel en welke middelen komen er nog via de paritaire commissies?

Het COV vraagt dat de scholen voor buitengewoon onderwijs zo vlug mogelijk weten over welke omkadering ze voor hun ondersteuningsteam kunnen beschikken volgend schooljaar. De overheid moet de berekeningen klaar hebben na de paasvakantie. In de paritaire commissies overlegt het COV over de criteria om de middelen aan de netwerken en scholen toe te wijzen. Behoud van tewerkstelling is het uitgangspunt. De netwerken moeten aangeven in welke scholen buitengewoon onderwijs ze lestijden en uren ondersteuning willen inrichten en waarom.

De rechtspositie van de ondersteuner

Voor de personeelsleden van het buitengewoon onderwijs die zich kandidaat wilden stellen als ondersteuner was er te lang te veel onduidelijkheid: Waar moesten ze hun kandidatuur indienen? Wat werd verwacht binnen de opdracht van de ondersteuner? Zal ik mijn expertise kunnen inzetten in dit nieuwe organisatiemodel? Hoe uitgestrekt zal het werkingsgebied zijn van het netwerk? Hoeveel scholen moeten er ondersteund worden en zijn de af te leggen afstanden wel haalbaar? Zullen de gemaakte kosten terugbetaald worden? Ondanks alle vragen namen zeer veel personeelsleden met ervaring in het buitengewoon onderwijs de uitdaging aan. Uit hun ervaringen van dit eerste werkjaar moeten we lessen trekken. We moeten ervoor zorgen dat nog voor het einde van dit schooljaar antwoorden gegeven worden.

In de stuurgroep heeft het COV gesteld dat er zeer snel werk gemaakt moet worden van de verdeling van de omkadering. De huidige ondersteuners moeten immers weten of ze verder aan de slag kunnen. Mogelijke vacatures moeten vlug bekend gemaakt worden. De procedure om zich kandidaat te stellen moet transparant zijn en correct verlopen. Het decreet met de werkingsmiddelen voor het ondersteuningsmodel moet garanderen dat verplaatsings- en andere kosten vergoed worden. Uiteraard kijken we ook al verder dan het volgend schooljaar en moet een definitieve rechtspositieregeling voor de ondersteuners uitgewerkt worden.

Het COV heeft in de stuurgroep alle partners opgeroepen om binnen de netwerken en de samenwerkingen tussen scholen onmiddellijk in te zetten op overleg en communicatie met alle betrokkenen. Zo kan een gezamenlijke visie op de ondersteuning leiden tot echte hulp voor leerlingen en ouders, personeelsleden en schoolteams. Maak daar werk van!

Actieplan van de stuurgroep

In de stuurgroep werd een actieplan opgemaakt om de problemen aan te pakken die uit het opstartrapport gebleken zijn. Het bevat acties op zeer korte termijn (tot aan de paasvakantie) die vooral te maken hebben met verduidelijkingen bij de regelgeving en communicatie. Op iets langere termijn maar nog voor het einde van het schooljaar wordt ingezet op het bepalen en meedelen van de omkadering en de werkingsmiddelen. Ook vragen over de expertise, betrokkenheid van ouders, overleg en inspraak zullen aan bod komen. Daarna ligt de focus op de monitoring en evaluatie en de definitieve structuur van het ondersteuningsmodel. ■

Middelen voor de regierol van het gewoon onderwijs

Voor het opstartrapport werden de gewone scholen niet bevraagd maar ook bij hen leefden veel vragen en niet ingeloste verwachtingen. Wanneer is er sprake van een kwaliteitsvol doorlopen handelingsgericht diagnostisch-traject (HGD-traject) dat resulteert in ondersteuning? Hoe krijgen we als school meer vat op het hele ondersteuningsproces en hoe kunnen we werkelijk onze regierol waarnemen? Wat zal gedaan worden om van bij de start van het schooljaar effectieve ondersteuning te krijgen op de klasvloer? Overleg binnen het ondersteuningsnetwerk en met samenwerkende scholen buitengewoon onderwijs is essentieel. Die inhoudelijke afstemming moet nu volop aandacht krijgen.

Het COV heeft bij het decreet over de leerlin- genbegeleiding duidelijk gesteld dat middelen nodig zijn voor de gewo- ne school om haar re- gierol waar te maken om samenwerkingsaf- spraken met het CLB te kunnen vastleggen. De communicatie van de overheid moet uitklaren hoe het HGD-traject verloopt.